

Contouren ESF programma 2021-2027

Disclaimer 1:

De onderhandelingen in Brussel over het nieuwe Meerjarig Financieel Kader 2021-2027 zijn nog volop bezig. Het is niet zeker of en zo ja hoeveel nieuwe ESF-middelen beschikbaar komen voor Nederland. De in dit stuk opgenomen contouren voor ESF-programmering zijn gebaseerd op de voorstellen van de Europese Commissie en zijn afhankelijk van het uiteindelijke resultaat van de onderhandelingen.

Disclaimer 2:

Deze notitie is opgesteld op een moment dat er nog geen duidelijkheid bestaat over het Just Transition Fund (JTF) en een eventuele verplichte allocatie t.b.v. de aanpak van kinderarmoede. Ook deze onderdelen hebben een mogelijke invloed op de inzet en de verdeling van de ESF+ middelen bestemd voor Nederland. Dit is afhankelijk van het uiteindelijke resultaat van de onderhandelingen in Brussel.

Inleiding

Op basis van de door de staatssecretaris SZW vastgestelde uitgangspunten voor programmering¹ en de overleggen met verschillende programmeringspartners is voorliggende contourennotitie ESF 2021-2027 opgesteld.

Deze notitie geeft een meer concrete uitwerking van waar we met de programmering van ESF 2021-2027 naar toe willen en zal dienen als basis voor het programmeringsproces zoals dat wordt opgevolgd in de stuurgroep waarin SZW samenwerkt met onze programmeringspartners voor het ESF+ in de periode 2021-2027.

1. Kaders

Uitgangspunt - zoals eerder met u afgestemd en gecommuniceerd met de Tweede Kamer en de Europese Commissie - voor het toekomstige ESF-programma is een focus op het ondersteunen van mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit kan gaan om zowel werkzoekenden als werkenden in de 35 arbeidsmarktregio's in Nederland. Hiermee wordt voortgeborduurd op de bestaande ESF-structuur in die regio's (en die haar succes heeft bewezen in de programmeringsperiode 2014-2020), maar ook op de bredere samenwerkingsstructuren die momenteel worden gestimuleerd in diezelfde arbeidsmarktregio's. Denk hierbij aan initiatieven als Matchen op werk, Perspectief op Werk, Leven Lang Ontwikkelen en de pilots praktijkleren.

In deze regionale structuur is het van cruciaal belang dat²:

- de vraag naar arbeid en het aanbod van arbeid op elkaar worden afgestemd om de meest kwetsbare werkzoekenden naar de arbeidsmarkt te begeleiden en dat deze mensen de noodzakelijke ondersteuning ontvangen om aan het werk te komen.

---

¹ Zie notitie "Notitie uitgangspunten ESF+ 2021-2027"

² Deze prioriteiten sluiten aan op de door de EC geïdentificeerde investeringsbehoeften voor Nederland gericht op actieve inclusie van werkzoekenden en het aanleren van de noodzakelijke skills in een veranderende arbeidsmarkt. Zie Annex D in het [landenrapport](#) voor NL.

- werkenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt worden ondersteund zodat ze duurzaam aan het werk kunnen blijven in een veranderende arbeidsmarkt. Hierbij moet rekening worden gehouden met de bedreigingen die een veranderende arbeidsmarkt met zich meebrengt en de grote transities waar de Nederlandse arbeidsmarkt voor staat. Gedacht kan worden aan digitalisering, het verdwijnen van bepaalde taken - bijvoorbeeld door robotisering -, de energietransitie en tekorten aan personeel in specifieke sectoren, maar ook aan de effecten die de arbeidsmarkt ondervindt in relatie tot de Covid-19 crisis. Hierbij is het van belang dat mensen de noodzakelijke "skills"³ verkrijgen om aan het werk te blijven in de eigen sector of in een andere sector.

2. Belang regionale samenwerking

Een goede samenwerking tussen de verschillende partijen in de arbeidsmarktregio is van groot belang om bovenstaande prioriteiten te kunnen realiseren. Gemeenten zijn verantwoordelijk om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden, maar dit kan niet slagen zonder een goede matching met wat er aan arbeidsaanbod en skills wordt gevraagd door werkgevers en bepaalde sectoren. Werkgevers en in ontwikkeling zijnde sectoren op hun beurt kunnen, gezien de arbeidsmarktcraptes in de afgelopen jaren, maar ook de doorzettende vergrijzing, niet zonder het onbenutte arbeidspotentieel dat met behulp van goede begeleiding en scholing kan worden ontwikkeld bij de kwetsbare groep werkzoekenden in de arbeidsmarktregio. Op deze manier kunnen vacatures worden opgevuld in groeisectoren/sectoren die van belang zijn voor de verschillende transities waar we in Nederland voor staan en kunnen mensen worden geholpen een plek op de arbeidsmarkt te verwerven. Voorts hebben gemeenten belang bij de ondersteuning van kwetsbare werkenden, omdat deze mensen, die zonder aanvullende ondersteuning niet kunnen omgaan met de veranderingen in de arbeidsmarkt, hun baan dreigen te verliezen en dan vroeg of laat onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten komen.⁴

Er is dus een sterke mate van verwevenheid tussen de taken waar gemeenten⁵ voor staan en de taken waar de sociale partners voor staan. In plaats van verschillende programmalijnen te ontwikkelen voor sociale partners en gemeenten (zoals in vorige programmeringsperiodes van ESF het geval), kiezen wij ervoor om deze middelen binnen het programma voor ESF 2021-2027 complementair aan elkaar in te zetten en om de samenwerking in de arbeidsmarktregio te stimuleren.⁶

3. Regionale analyse van de arbeidsmarkt

Wij zien dit als volgt: De arbeidsmarktregio begint in gezamenlijkheid tussen gemeenten en sociale partners (en eventuele andere partners die van belang zijn voor een goed

³ De OESO definieert skills als bekwaamheden en vaardigheden.

⁴ Zie ook cijfers Divosa over herinstroom in de bijstand: <https://www.divosa.nl/pdf/-- --factsheet-herinstroom-de-bijstand/pagina.pdf>

⁵ Nb. waar "gemeenten" worden genoemd doelen wij op alle relevante partijen verantwoordelijk voor het arbeidsaanbod. Andere denkbare partijen voor de toeleiding naar de arbeidsmarkt van werkzoekenden zijn de scholen (pro en vso), UWV en DJI. Wij zien de centrumgemeente als de spil in de arbeidsmarktregio als het gaat om de toeleiding naar werk van de kwetsbare doelgroep.

⁶ Iets dat eerder is gedaan bij de regeling DWSRA: Tijdelijke regeling cofinanciering projecten dienstverlening werkzoekenden en projecten samenwerking en regie arbeidsmarkt.

functionerende regionale arbeidsmarkt) met een analyse van de regionale arbeidsmarkt: economische ontwikkelingen/transities, het onbenut arbeidspotentieel, de kwetsbare doelgroep en de identificatie van sectoren die werkgelegenheid kunnen bieden die aansluit op het werkzoekend regionaal arbeidsaanbod. Voor werkenden met een kwetsbare arbeidsmarktpositie⁷ wordt bekeken wat zij nodig hebben om duurzaam aan het werk te blijven. Daarbij wordt gekeken naar hoe de koppeling kan worden gemaakt met de belangrijkste arbeidsmarktontwikkelingen en wat deze betekenen voor de verschillende beroepen (kansen/bedreigingen).

Deze regionale arbeidsmarktanalyse wordt aangevuld met een analyse van de reeds aanwezige arbeidsmarktinfrastructuur: welke samenwerkingsverbanden, branche/regio-initiatieven, projecten et cetera in brede zin (bijv. aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt samenwerking gemeenten/werkgevers) functioneren al?

Nb. sociale partners hebben aangeboden om via 27 samenwerkende O&O organisaties een beroepenanalyse te doen waarmee de groep kwetsbare werkenden kan worden geïdentificeerd. Deze analyse kan vervolgens worden vertaald naar de 35 arbeidsmarktregio's en kan helpen om de inzet van de ESF middelen in de regio te bepalen. De VNG heeft interesse getoond in dit voorstel en gaat met de sociale partners om de tafel om dit verder uit te werken.

4. Vertaling regionale analyse naar inzet ESF

Op basis van de uitgevoerde arbeidsmarktanalyse, waarbij uiteraard zoveel mogelijk gebruik kan worden gemaakt van bestaande cijfers, onderzoek en analyse en van bestaande samenwerkingsverbanden, stelt de arbeidsmarktregio in gezamenlijkheid tussen gemeenten en sociale partners een meerjarig uitvoeringsprogramma op voor ESF over de eerste vijf programmajaren (met een systeem van tussentijdse afrekeningen en met voldoende ingebouwde flexibiliteit voor de arbeidsmarktregio om tussentijds bij te sturen). Na vijf jaar wordt er, mede op basis van de mid-term review die de conceptverordening EU voorziet, bekeken hoe de laatste twee jaren worden ingevuld.

Onze inzet is om te komen tot één gezamenlijke projectaanvraag per arbeidsmarktregio (scenario 1), die gericht is op werkzoekenden, jongeren pro en vso, statushouders en Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond, ex-gedetineerden en werkenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. We zetten in op een gezamenlijke aanvraag om twee redenen.

- De eerste en belangrijkste is dat we met ESF een impuls willen geven aan structurele samenwerking tussen gemeenten, onderwijsveld en sociale partners/georganiseerd bedrijfsleven in de 35 arbeidsmarktregio's.
- De tweede reden is dat het wenselijk is het aantal projecten te beperken, om de uitvoeringslasten beter beheersbaar te houden.

Een alternatieve variant is dat er per arbeidsmarktregio één aanvraag komt van de centrumgemeenten en één aanvraag van de sociale partners (scenario 2). De regionale insteek en het doel om samen te werken blijven in deze variant overeind, er is alleen sprake

---

⁷ Gezien de beperkte middelen die vanuit het ESF verwacht worden, wordt er bewust gekozen om de middelen te focussen op de meest kwetsbare werkenden en niet op het gehele zittende bestand.

van meerdere projecten per arbeidsmarktregio. Om de gewenste regionale samenwerking te waarborgen, zal in dit scenario in ieder geval worden gevraagd om samenwerkingsverbanden op te richten geïnspireerd op de manier waarop dit bij de Sectorplannen ook is gevraagd. Het is aan de arbeidsmarktregio om te kiezen tussen de twee genoemde scenario's. Deze keuze heeft geen invloed op de voorgestelde bestemming van de middelen in de regio en is puur administratief.

5. Opzet projecten gericht op de arbeidsmarktregio's

Elke arbeidsmarktregio krijgt vooraf duidelijkheid over het voor hen bestemde ESF-budget voor de gehele periode 2021-2027. Verdeling van de ESF-middelen aan de 35 arbeidsmarktregio's vindt plaats op basis van het objectief verdeelmodel Participatiebudget, zoals dat nu reeds plaatsvindt binnen ESF actieve inclusie. Dit zorgt ervoor dat er duidelijkheid en zekerheid bestaat over de budgetten per arbeidsmarktregio en werkt reële en haalbare ESF-aanvragen in de hand, wat weer een positief effect heeft op de beheersbaarheid van het programma.

De looptijd van het project/de projecten bedraagt vijf jaar en heeft betrekking op 5/7 van het ESF-budget bestemd voor de arbeidsmarktregio. Deze looptijd is parallel aan de bepaling in de conceptverordening EU⁸ die bepaalt dat na vijf jaar, mede op basis van een mid-term review wordt bezien hoe de laatste twee jaren worden ingevuld. Er wordt gewerkt met tussentijdse declaraties.

Per regio wordt een samenwerkingsverband gevormd dat ten minste bestaat uit een centrumgemeente en een partij die de sociale partners vertegenwoordigt. Zowel in scenario 1 (één ESF-aanvraag per arbeidsmarktregio), als in scenario 2 (één aanvraag van de centrumgemeente en één aanvraag van sociale partners), is het ESF-project gericht op de brede kwetsbare doelgroep van werkzoekenden en werkenden.

Voor de sociale partners is het aan te bevelen om per arbeidsmarktregio te focussen op een beperkt aantal toonaangevende sectoren, bedrijven of initiatieven. Het gaat daarbij om het aanleren van de noodzakelijke (basis)vaardigheden in een veranderende arbeidsmarkt om duurzaam aan het werk te kunnen blijven, dan wel om- en bijscholing van zittend personeel naar ander werk binnen hetzelfde bedrijf, ander werk binnen de sector of daarbuiten. Het idee is om de doelgroep breed te houden, maar met ESF alleen activiteiten⁹ te financieren die zijn gericht op de mensen die een kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben.

Voor de gemeenten is het aan te bevelen te focussen op de groep werkzoekenden die net dat beetje extra ondersteuning vanuit het ESF kunnen gebruiken om de/een stap richting de arbeidsmarkt te zetten. Hierbij is het van belang om de vraag naar arbeid en het aanbod van arbeid op elkaar af te stemmen om de meest kwetsbare werkzoekenden aan het werk te helpen. Net als bij de sociale partners is er sprake van een brede kwetsbare doelgroep.

---

⁸ Commissievoorstel voor een CPR, Common Provisions Regulation: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:26b02a36-6376-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0020.03/DOC_1&format=PDF

⁹ Te denken valt aan: duurzame inzetbaarheids-/loopbaanscan, job coaching, basisvaardigheden, MBO-certificaat/praktijkverklaring.

Tussentijdse wijzigingen in het project/de projecten zijn mogelijk. Een plan voor vijf jaar zal waarschijnlijk een of meerdere keren moeten worden aangepast. Hiermee zijn ook binnen de Sectorplannenregeling goede ervaringen opgedaan.

Op grond van de conceptverordening EU bedraagt de ESF-financiering 40% van de subsidiabele kosten. Dit betekent dat 60% cofinanciering beschikbaar moet komen vanuit de begunstigde van het project/de projecten.

6. Proces om te komen tot een regionale ESF-inzet voor sociale partners

Sociale partners hebben aangegeven aanvullende ondersteuning nodig te hebben om mee te kunnen draaien in de regionale aanpak. Ondanks het feit dat er steeds meer regionale initiatieven tot samenwerken van de grond komen en het belang van regionale samenwerking wordt onderschreven, bestaan er grote verschillen per regio in de mate en de wijze waarop dit wordt opgepakt. In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke wijze de sociale partners kunnen worden ondersteund in de regionale uitvoering van ESF.

- Startpunt van het regionale programmeringsproces is het opstellen van de overkoepelende regionale arbeidsmarktanalyse en human capital agenda (zie hoofdstuk 3): waar liggen kansen voor kwetsbare werkzoekenden en kwetsbare werkenden? Welke werkgevers in de regio kunnen worden betrokken? Welke O&O fondsen zijn regionaal actief en hoe kan hun expertise worden ingezet? Waar kan samenwerking met de gemeente een toegevoegde waarde hebben? Aansluiting bij bestaande analyses en initiatieven ligt in de rede. Per regio zal het maatwerk zijn om de kansrijke branche/sector-regiocombinaties te bedenken.
- Wij stellen voor om begin 2021 een eerste ESF-subsidieronde te organiseren waarin we aan iedere arbeidsmarktregio (samenwerkingsverband van gemeenten, sociale partners en pro- en vso-veld) een bedrag beschikbaar stellen om in het eerste half jaar van 2021 deze regionale analyse uit te voeren, een kader op te stellen voor de regionale inzet van ESF-middelen en een regionale ESF-aanvraag (of twee ESF-aanvragen) voor te bereiden.
- Er is sprake van één brede doelgroep: kwetsbare werkenden en kwetsbare werkzoekenden. Op deze manier kunnen gemeenten er bijvoorbeeld voor kiezen om job coaching op de werkplek in hun project op te nemen en sociale partners kunnen ervoor kiezen om bij te dragen aan de opleiding van werkzoekenden als ze nog geen dienstverband hebben.
- De arbeidsmarktregio bepaalt (in overleg tussen sociale partners en gemeenten) of de aanvraag wordt ingediend door een centrumgemeente of door een rechtspersoon vertegenwoordigd door sociale partners (scenario 1).
- Er moet een regionale partij zijn die concreet werkgevers en werknemers mobiliseert ten behoeve van duurzame inzetbaarheid, projectactiviteiten bij hen genereert, zorgt dat de gemaakte kosten goed worden geadmistreerd, projectdeclaraties van werkgevers inneemt, indient bij SZW en ontvangen ESF-subsidie uitkeert aan werkgevers/projectpartners.

- Als sprake is van één gezamenlijk aanvraag met één hoofdaanvrager (scenario 1) is de hoofdaanvrager verantwoordelijk voor het financieel beheer (maar zal de uitvoering liggen bij de deelnemende bedrijven/O&O fondsen). Als sprake is van een aparte regionale ESF-aanvraag sociale partners (scenario 2) is een aparte rechtspersoon nodig die de aanvraag indient namens de sociale partners in het samenwerkingsverband en de uitvoering van het project aanstuurt (vergelijkbaar met de eerdere regionale sectorplannen of DWSRA-projecten). Wellicht dat in een aantal regio's een betrokken O&O-fonds deze uitvoeringstaak (40% ESF-vergoeding) op zich kan nemen.
- Wij stellen voor dat in samenspraak met deskundigen van de Stichting van de Arbeid gezocht wordt naar een regionale trekker. In veel gevallen kan naar verwachting worden aangesloten bij bestaande regionale samenwerkingsverbanden. We gaan ervan uit dat het moet lukken in elke regio een adequate partij te vinden.
- Tijdens de looptijd van ESF-projecten kunnen "capacity building" onder regionale sociale partners en de uitvoeringskosten voor het (financieel beheer van het project) vanuit het ESF worden gefinancierd binnen het voor de sociale partners bestemde budget.
- In aanloop naar een voorbereidende ESF-aanvraag (planvorming) begin 2021, is het belangrijk om al in 2020 in samenwerking met sociale partners het nodige voorwerk te verrichten ten aanzien van de benoeming en de werkzaamheden van de regionale trekkers. Daarnaast is van belang dat er een analyse wordt uitgevoerd ter identificatie van de kwetsbare werkenden, welke voor de start van de ESF programmering in 2021 kan worden vertaald naar de 35 arbeidsmarktregio's.

7. Inhoud projecten gericht op de kwetsbare doelgroep in de AMR

Wij zouden graag zien dat het ESF-project voor een arbeidsmarktregio concrete arrangementen bevat over het aantal te ondersteunen mensen in de eerdergenoemde doelgroepen en de activiteiten die daarvoor zullen worden uitgevoerd. De aanvullende ondersteuning vanuit het ESF zorgt niet alleen voor volume-effecten (meer mensen kunnen worden ondersteund) en scope effecten (meer activiteiten ontplooiën voor de doelgroep), maar wij hopen door de gezamenlijke arbeidsmarktregionale aanpak ook een impuls te kunnen geven aan de samenwerking tussen de verschillende partners in de regio en daarmee nieuwe en innovatieve manieren om de kwetsbare doelgroep te ondersteunen te stimuleren.¹⁰

Arrangementen zouden er als volgt uit kunnen zien (verder uit te werken met partners en stakeholders):

- Brede kwetsbare werkzoekendendoelgroep: ondersteuning en begeleiding om de/een stap te kunnen zetten naar de arbeidsmarkt, maar ook aanvullende ondersteuning na plaatsing op een werkplek voor deelnemers uit de volgende doelgroepen, door de arbeidsmarktregio nader in te vullen o.b.v. de regionale arbeidsmarktanalyse). Te denken valt aan (geen uitputtende opsomming):
  - statushouders en Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond;
  - mensen die langdurig (langer dan een jaar) in de bijstand zitten;

---

¹⁰ In de huidige ESF-programmalijn voor actieve inclusie blijkt uit evaluatie-onderzoek dat de samenwerking tussen het pro- en vso-onderwijs en de gemeenten inderdaad verbeterd is door de gezamenlijk inzet van ESF-middelen.

- mensen met een arbeidsbeperking/uit het doelgroepenregister;
- werkzoekende ouderen (45+);
- Kwetsbare jongeren (ex pro en vso/entree-onderwijs (MBO-1) en inactieven);
- (ex)-gedetineerden.

Te subsidiëren activiteiten op basis van een menukaart aan waarvoor een vereenvoudigde kostenoptie is ontwikkeld (afrekenen o.b.v. outputs en resultaat).

- Pro- en vso-doelgroep: ondersteuning en begeleiding om de/een stap te kunnen zetten naar de arbeidsmarkt van leerlingen uit het pro en vso en de begeleiding en nazorg van ex-leerlingen uit het pro en vso die een baan hebben gevonden. Gebruik maken van de standaardkostprijs per schooljaar per leerling in het pro en vso die is goedgekeurd door de Europese Commissie. Ontwikkelen van een vereenvoudigde kostenoptie voor nazorg aan ex-leerlingen op de werkplek.
- Kwetsbare werkendendoelgroep: het bieden van ondersteuning aan werkenden met een kwetsbare positie met het doel ze duurzaam aan het werk te houden (binnen of buiten de sector). Te denken valt aan (geen uitputtende opsomming):
  - mensen die als kwetsbaar zijn geïdentificeerd op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd door de sociale partners (beroepenanalyse);
  - mensen uit de brede kwetsbare werkzoekendendoelgroep en leerlingen uit het entree, pro en vso die bij werkgevers zijn geplaatst;
  - werkenden zonder startkwalificatie;
  - oudere werkenden (45+) die op enig moment in de afgelopen drie jaren in een uitkeringssituatie hebben verkeerd;
  - Mensen die werkzaam zijn o.b.v. flexibele arbeidscontracten (uitzendkrachten, payrollers, ZZP-ers, tijdelijke krachten, geen vast contract) én op enig moment in de afgelopen drie jaren in een uitkeringssituatie hebben verkeerd/minder dan 130% WML verdienen (mensen in preciaire arbeid¹¹).

Nb. belangrijke overweging bij het definiëren van de kwetsbare doelgroep: randvoorwaarde is dat er een eenvoudige en objectieve toets kan plaatsvinden of iemand tot de doelgroep behoort. De middelen zijn beperkt en de administratieve lastendruk bij het ESF is relatief hoog. Wellicht bestaat de mogelijkheid om de definitie van kwetsbare werkenden aan de sociale partners over te laten en door middel van beperking van de activiteiten die subsidiabel zijn te borgen dat alleen de kwetsbare groep wordt bereikt (omdat deze activiteiten niet, met 60% cofinanciering, voor een niet kwetsbare werkende worden gedaan).

Mogelijke te subsidiëren activiteiten m.b.t. het beoordelen/erkennen/aanleren van de nodige skills om aan het werk te blijven in de bestaande sector of in een andere sector op basis van een menukaart met activiteiten waarvoor een vereenvoudigde kostenoptie is ontwikkeld (afrekenen o.b.v. outputs en resultaat).

- Statushouders en Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond: ondersteuning en begeleiding om de/een stap te kunnen zetten naar de arbeidsmarkt,

---

¹¹ CPB, juni 2015, *De onderkant van de arbeidsmarkt in 2025*.

maar ook aanvullende ondersteuning na plaatsing op een werkplek.¹²
O.b.v. standaardkostprijs: nog verder uit te werken met relevante partners en stakeholders.

Een eenvoudige uitvoering van het programma is essentieel. Dit betekent dat we met de programmeringspartners zullen werken aan een menukaart met activiteiten die bij de verschillende programma-onderdelen en doelgroepen kan worden ingezet. De activiteiten die met ESF worden ondersteund moeten eenvoudig te verantwoorden zijn (dat geldt overigens ook voor de deelnemers/de doelgroep). Wij streven ernaar om in de komende programmaperiode alleen nog met vereenvoudigde kostenopties (output en resultaatfinanciering) te werken en alleen bij uitzondering nog gebruik te maken van de verplichting om werkelijke kosten te verantwoorden.

8. Horizontale principes

In het Operationeel Programma moet ook ruimte komen voor sociale innovatie, voor het voormalige EFMB (FEAD) en voor het bevorderen van gelijke kansen en non-discriminatie en andere horizontale principes. Daarnaast wordt in de concept ESF-verordening voorzien in capacity building voor sociale partners. Deze contourennotitie is vooral gericht op de inzet van ESF-middelen in de 35 arbeidsmarktregio's. De horizontale principes worden, in overleg met onze programmeringspartners, verder uitgewerkt.

---

¹² Eventueel kunnen gemeenten hierbij gebruik maken van ervaringen en lessen van VIA en VOI.